

Borsodi L. László

ÖT SZARKOFÁG

– A Családi panteon című ciklusból –

KÉT EMELET KÖZÖTT

Még megy néhány emeletet, de váratlanul két szint között elakad. A felvonóban a gyerekek, az asszony, néhány személyes kacat és negyven évem.

Se fel, se le. Telekre újabb telek jönnek.

NAGYAPÁM BORBÉLY

Nagyapám borbély volt, szombaton, vasárnap és ünnepnap is dolgozott, szépített urat, kisiparost, parasztot, de negyvenhét éve elszelelt, a veséje nem bírta tovább, hagyott asszonyt, három gyermeket, két szobát, a konyhát és a kisudvart, amelyen átfúj a márciusi szél és nagyanyám sóhaja, aki munkában, szegénységben negyvenhét eszten-dőt várt, hogy urához megtérhessen: csont a csonthoz, lélekekhez a lélek.

Borsodi Dezső

1908. május 24., Csíkszereda – 1955. március 7., Csíksomlyó

NAGYANYÁM FIATALON ÖZVEGY

Nagyanyám fiatalon özvegy maradt, gyermekeit varrásból tartotta el: tübe cérnát fűzött, gomblyukba tűt szúrt, ruhát szabott, kattogott hangosan a varrógép, ágyneműt szegett, szoknyát rövidített, nadrágot bővített, miközben a jó halálra várt, nem is sejtve, mennyire pótolhatatlan itt, hiszen senki nem tudta úgy hűteni a lázamat és szelídíteni bennem a köhögést, himlőt, mint ő, és senki nem készített olyan darázsfészket, madártejet, mint amilyent egyedül ő tudott varázsolni.

Azóta egy másik őszben szab-varr, süt, főz, befőttesüvegekkel bíbelődik, fejkendőjét igazgatja, és hiába szólítom, szólígtatom: nem néz vissza.

Borsodi Krisztina
szül. Gergely

1911. július 20., Ajnád – 2002. február 2., Csíksomlyó

A TEJ, A HÁZIKENYÉR ILLATA: NAGYANYÁM

A tej, a házikenyér illata: nagyanyám, zötykölődés szekéren, távoli kalibák, kaszasuhogás: nagyanyám, napsütötte dombok, hegyek, erdő árnyéka, szénaillat, hús patakcsobogás: nagyanyám, a csordából hazatérő tehének kolompolása, az istálló esti élete, trágyaszag és lámpafény: nagyanyám, mosdótál, magas vetett ágyak nyugalma: nagyanyám, reggeli várakozás kórházi ágyadnál: nagyanyám, remény, hogy mégis megszólalsz, nagyanyám, de csak a neonok üres fénye, távoli visszhangok, nagyanyám.

Ambrus Erzsébet
szül. Antal

1931. május 16., Gyimesfelsőlok – 1995. december 22.,
Gyimesfelsőlok

NAGYAPÁM SZÍNTÉVESZTŐ ÉS VÁLTÓKEZELŐ

Nagyapám szintévesztő és váltókezelő volt a vasútnál, de előbbiről mit sem tudtak az utasok, a vonatok, ám amikor ki kellett derülnie – azért, hogy jegykezelő lehessen egy állomáson –, rögtön bebizonyította, de a vasútnál ezen nem lepődtek meg, mert a vasútnál semmin sem szoktak meglepődni.

Nagyapám, ha nem vonatokat várt és indított, kora hajnalban kaszálni ment, a sötétben a medvének előre köszönt, az nem válaszolta, hogy „mindörökké, ámen”, amin nagyapám mélységesen felháborodott, de aztán amikor se nem kaszált, se váltót, se jegyet nem kezelt, megnyugodott, mert pálinkát, bort ivott (Szent András napján egy ötvenliteres korsóval, amibe a vendégek és talán még maga Szent

András is besegített), és énekelt, először örömeiben, majd egyre sűrűbben hulltak a könnyei, aztán csak a könnyei hulltak, és a ráncai szaporodtak az üres házban, amelyben egyik hajnalban oroszok jelentek meg, a németek is jöttek, mondta, lőnek az oroszok, dübörögnek a németek, ordította, reggeltől késő estig őket kereste a padláson, a csűrben, az udvaron, még a pincébe is lebotorkált, itt vannak, figyelt mereven, hol vannak, kérdezte, majd az ágy szélén ülve várt, várt, aztán hanyatt dőlt, elaludt.

Azóta alszik: ágyára pillangók szállnak, tavaszra tavasz, nyárra nyár.

Ambrus Károly (Tudora)

1927. március 6., Gyimesfelsőlok – 2004. szeptember 1.,
Gyimesfelsőlok

HÁROM SZÁMOZOTT MONDAT

1. Császár voltam, császármetszéssel hozott a világra, szélesre tárta magát, hogy meglássam a fényt, és óvott, *kicsi fiam*, mondta, és etetett, öltöztetett, majd enni tanított, öltözni, befűzni a cipőfűzőt, nem félni, *ugye nem lesz semmi*, kérdeztem mindegyre, *biztos, hogy semmi nem lesz*, nyugtatott, és én megnyugodtam.

2. *Jövő héten óvodába megyünk*, ígérte, de a csúnya óvó néni rám mosolygott, és én sírni kezdtem, *volt szépérezéked*, jegyezte meg utóbb, és másik óvodába vitt; kezemet fogta, ha orvoshoz mentünk, és velem sírt, ha injekciót kaptam, *csak egy kicsit fog fájni, mindjárt elmúlik*, mondogatta, és mindjárt el is múlt, akár az első iskolai nap, miután a munkahelyére mentem, hogy majd együtt menjünk haza, és attól kezdve minden nap hozzá mentem iskola után, a laboratóriumba, a vegyszerek, a titokzatos vegyszeres üvegek közé, ott tanultam másnapra, ott láttam komoly és gondterhelt felnőtteket, akiket mindig meghallgatott, mint engem, s ha néha csalódottan rám nézett, jobb lett volna, ha megver, de nem, nem emelte rám kezét, ha bántották, nem panaszkodott.

3. Nem szólt akkor sem, tekintete sem vádolt senkit, semmit, amikor évek múltán teste ellen vallottak a rejtelmes vegyszerek és bűnös stresszerek, *rákos lett, jaj, rákos*, jajgattak helyette mások, ő inkább Istent hívott, némán tett-vett, így búcsúzott, búcsúzkodott, talán azt

akarta, hogy szokjam meg, ha nem lesz, hogy csendjével marad velem, és lám, meglett az ő akarata, mert magával vitte az egyes szám második személyt, és nem, nem tudom megszólítani, csak harmadik személyben, magamban betűzöm a sírkövön a nevét.

Borsodi Juliánna
szül. Ambrus

1948. február 22., Gyimesfelsőlok – 2006. március 27., Csíksomlyó

KIJÁRAT

Március van. Még egy hét, kettő, és nagypéntek lesz, mindjárt itt a feltámadás napja. Állunk földre szegezett tekintettel az üres sírnál: Édesapám, Nővérem, én. Égre nézni nem merünk, égre nézni nem lehet. Nem szólunk egymáshoz. Nem mozdulunk.

Várunk.

Taplósodik bennünk a csend.

Háskövt.

21.szám.

G. Battyáni Kázmér.